

פרשת במדבר

מה בפרשה: סיכום מתומצת של פרשת השבוע

השבוע נעסוק בספירת מניין בני ישראל ושבטיו • תיאור תפקידי שבט לוי ומניין הלויים • פדיון בכורות בני ישראל בבני שבט לוי • וכן בתיאור ספציפי של תפקידי הלויים בני קהת: נשיאת כלי המקדש • הפרשה היא חלק מרצף הפרשות בתחילת ספר במדבר העוסקות בהקמת מחנה ישראל ובהכנות לנסיעה מהר סיני אל ארץ ישראל • פרשת השבוע מוגשת בלשון קלה וברורה

ספר 'במדבר', שאנו מתחילים לקרוא בשבת זו, נקרא בפי חז"ל בשם "חומש הפיקודים". בספר זה רבים הם המפקדים, הספירות והמינויים שנצטוו בני-ישראל לערוך. הספירה לא נעשתה בתור מפקד אוכלוסין לשם הסטטיסטיקה אלא "מפני חיבתן לפניו מונה [הקב"ה] אותם כל שעה" (רש"י), כדבר יקר אשר אוהבים למנות ולהביט בו לעיתים קרובות.

המפקד

ארבע פעמים נמנו בני-ישראל מאז יצאו ממצרים ועד בואם לארץ כנען: ביציאה ממצרים בין רעמסס לסוכות - "שש מאות אלף רגלי לבד מטף", פעם שניה לאחר חטא העגל, הפעם השלישית מוזכרת בפרשת השבוע, חודש לאחר הקמת המשכן, ובפעם הרביעית נערך המפקד סמוך לכניסת בני-ישראל לארץ המובטחת. בכל המינים הגיע מספר הגברים לשש מאות אלף איש. במפקד נמנו יוצאי הצבא, הגברים מגיל עשרים שנה ומעלה מכל שבטי ישראל, למעט את שבט לוי שנברא לשרת בקודש ונמנה לחוד בשלב מאוחר יותר, לאחר שקיבל את מינוי התפקיד. אחד הטעמים ששבט לוי לא נכלל במנין הוא מפני שהקב"ה ראה שכל הנמנים במפקד עתידים למות בעוון חטא המרגלים, וכדי שהלויים המשרתים בקודש לא ימותו - הוציאם מכלל המנין. לאחר שמופיע המנין המדויק של כל שבט בנפרד וסיכום כל המינים נקבע מיקומם של השבטים לדגליהם.

מחנה ישראל

בשעת החניה חנו בני-ישראל בריבוע על פני שטח של כ-39 ק"מ מרובעים. מכל צד חנו שלושה שבטים: בראש המחנה לצד מזרח חנה יהודה כשאינו יששכר וזבולון. מקום זה קנה יהודה לעצמו בזכות כוחם וגבורתם של אנשיו, שהלכו בראש מחנה ישראל, שנע מזרחה לכיוון ארץ כנען. מסיבה דומה נבחר שבט דן להוביל את החלק המאסף יחד עם אשר ונפתלי שחנו יחד בצפון. אפרים עם יתר צאצאי רחל מנשה ובנימין איישו את צידו המערבי של המחנה ויש התולים זאת בכך שהשכינה תמיד

במערב ובהגיעם לארץ היה המשכן בשטחו של יוסף - בשילה - ומאוחר יותר בית-המקדש בשטחו של בנימין. בצד דרום חנו ראובן שמעון וגד. לכל שבט היה דגל משלו בצבע שונה המתאים לצבע האבן שלו הקבועה בחושן. לדוגמא: יהודה שאבנו היתה מסוג הנקרא "נפך" היה צבע דגלו כצבע השמים ועליו צויר אריה שנאמר "גור אריה יהודה". זבולון שאבנו היתה "יהלום" היה צבע דגלו לבן ועליו צויר של ספינה, שנאמר: "זבולון לחוף ימים ישכון". צבע דגלו של נפתלי היה כיון צלול ועליו איילת, שנאמר: "נפתלי איילה שלוחה". יש האומרים כי באותה צורה שבה חנו השבטים כך היו נעים במדבר אולם אחרים סוברים כי בני-ישראל הלכו בטור אחד ארוך (במדרש מובאת דעה המתווכת בין השניים: במקומות המרווחים צעדו במרובע ובנקיקים הצרים הלכו בטור). במרכז המחנה עמד המשכן ומסביבו חנו הכהנים והלויים בני שבט לוי.

פרשת במדבר

לוויים במקום בכורים

לאחר שפסח ודילג על בכורות ישראל במצרים והציל אותם ממכת הבכורות לקחם הקב"ה וקידשם לעבודת המשכן. אולם מאחר שגם הבכורות היו בין אלו שחטאו במעשה העגל ועבדו עבודה זרה החליט הקב"ה להחליפם בבני שבט לוי אשר נבדלו מכל העם ולא נתנו את ידם עם החוטאים. לצורך ההחלפה היה צריך לספור את בכורי ישראל והלוויים, ואז התברר כי מספר הבכורים עולה על מספר הלוויים ולכן אותם הבכורים שלא נמצא להם מחליף נפדו בחמישה שקלי כסף מיום היותם בני חודש ומעלה.

משפחות הלוויים

כאמור, נערך מפקד מיוחד לשבט לוי שהקיף את כל האנשים שהיו כשרים לעבודת המקדש, מגיל שלושים, שנתמלא כוחם, ועד חמישים שמתחילים להחלש. המנין נערך לפי משפחות. שלוש משפחות היו בשבט לוי: גרשון, קהת ומררי. לכל משפחה היה תפקיד מוגדר משלה.

בסוף הפרשה מובא תפקידה המיוחד של משפחת קהת בנשיאת כלי המשכן. לאחר שאהרון ובניו היו מפרקים ומכסים היטב את כל המשכן וכליו ומכינים אותם למסע הקרוב היו הקהתים נושאים את כלי המשכן במשך כל מסעות בני-ישראל במדבר וביניהם: ארון העדות, שולחן הפנים, המנורה מזבח הזהב וכלי השרת.

תפקיד זה טמן בחובו סיכון רב היות וכל הנוגע בכלי הקודש מתחייב מיתה בידי שמים. זו גם הסיבה שכיסו אותם במשך כל המסעות. הקדושה הנעלית מכולם שרתה בארון העדות אשר ניצבו עליו הכרובים, מביניהם שמע משה רבינו את קול האלוקים מדבר אליו. מי שראה את הארון מת מיד ומובא במדרש כי "הארון היה מכלה בהם" ובני קהת נתמעטו והלכו.

תפקיד מיוחד במינו הוטל על אלעזר בן אהרון, שהיה נשיא משפחות הלוויים וממשפחת קהת, לשאת את שמן המאור המיועד למנורה, קטורת הסמים, מנחת התמיד ושמן המשחה.

מקור: maale-adumim.com